

DE PLATE

v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 20

Nr. 11

MAAND november 1991

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE

H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN

Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 300 : I. VAN HYFTE : Toen de wijkraden nog niet bestonden.
deel 2 : De Vuurtorenwijk 1902.
- blz. 301 : N. HOSTYN : De "Cercle Artistique d'Ostende".
- blz. 303 : G. VANDAMME : Bij de luchtfoto. Mariakerke en de Tirpitz-
batterij 2-6-1918.
- blz. 306 : R. VERBANCK : Duinverplaatsing.
- blz. 307 : H. VAN LOO : Militairen te Oostende (1815-1830).
- blz. 308 : J. JACOBSEN : Register wrakken in de Belgische territo-
riale wateren. 15 april 1991.
- blz. 312 : J.B. DREESEN : Toponymie van 's Heerwoutermans ambacht (5).
- blz. 314 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens Wereldoorlog I (21).
- blz. 318 : A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.
- blz. 319 : I. VAN HYFTE : Een architect, een opera en Oostende.
O. VILAIN : Prentkaarten van Louis Royon (2).

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage
een bronvermelding hoort

NOVEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een avondvoordracht met video die doorgaat op

donderdag 28 november om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : VAN KOREN TOT BROOD

De realisator : de heer Guido BERNARD

Eeuwenlang was het brood de enige voeding van de kleine man. Tot in de 18de eeuw - toen de aardappel een grotere verspreiding kende - rekende de overheid op één kg. graan per dag en per persoon om zijn bevolking te voeden.

Geleidelijk kwam er meer variatie in de voeding. Het aanbod van andere voedingsstoffen werd groter voor iedereen. Op het einde van deze 20ste eeuw is het dan ook zover dat wij het met aanzienlijk minder brood doen. Dit gebeurde niet uit religieuze overwegingen - Matthias zegde ooit dat de mens niet alleen van brood leefde - maar gewoon omdat al het andere ruimer werd aangeboden en betaalbaar werd.

Toch blijft het brood, in al zijn varianten, een belangrijke plaats innemen in onze voedingsgewoonten. Wij zijn echter de weg vergeten die het graan aflegt alvorens het bij ons op tafel komt.

Opgegroeid midden de natuur van de Zwaanhoek, heeft de heer Guido BERNARD met al zijn zintuigen kunnen ervaren hoe het graan evolueerde in de verschillende seizoenen. Alle stadia van bemesten, ploegen, eggen, zaaien, tot oogsten en malen van het graan heeft hij, eigenhandig, mogen en moeten uitvoeren tot aan zijn 30ste levensjaar. Eén van zijn hobby's werd de fotografie maar dan voornamelijk met dia. Mettertijd evolueerde hij echter naar de video.

Toen zijn kinderen in de milieules als thema "Van koren tot brood" meekregen leek hem dit een geschikt onderwerp om er eens zijn beste krachten aan te wijden. Met zijn precedentes en het feit dat hij een broer heeft die bakker is werden alle elementen verzameld die hem in de mogelijkheid stelden, om met succes, een film over het onderwerp te maken.

Het resultaat ziet U vanavond in een videovoorstelling geprojecteerd op twee TV-schermen. Een volkskundig onderwerp dat ons allen ten zeerste kan interesseren en waarmee we - met het eindresultaat - nog dagelijks geconfronteerd worden.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij rekenen op Uw aanwezigheid.

DECEMBER I - ACTIVITEIT

Onze jaarlijkse KLEINKUNSTAVOND, voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 7 december 1991 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van Restaurant BENNY, hoek Langestraat en Vlaanderenstraat. Het restaurant heeft een parking voor de klanten.

Op de menu staan

Aperitief
Soep van de dag
Noordzeevisschotel - gerookt
Kalfssteak op Napolitaanse wijze
Nagerecht

Na de maaltijd volgt het optreden van het gekende Oostendse koor

TER DUINEN KANTORY

dat ons, onder leiding van zijn voorzitter de heer DEPOORTER, zal vergasten op een reeks Nederlandse, Vlaamse en Oostendse volksliederen. Indien U nog geen gelegenheid kreeg kennis te maken met dit uitstekende Oostendse koor dan hebt U nu de kans.

De deelname in de kosten bedraagt 725 ₣ (zevenhonderd vijftwintig) per persoon. Hierin zijn begrepen : het aperitief, de maaltijd en het optreden. De drank is uiteraard niet inbegrepen en dient men, elk voor zich of de tafel, onmiddellijk af te rekenen.

De deelname in de kosten gebeurt door storting op rekening :

000-0507753-55

Jan Dreesen

Rode Kruisstraat 4 - Oostende

met vermelding "Deelname aan souper en kleinkustavond, 7 december met x personen" en dit vóór maandag 2 december 1991.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

*Confrerie van 't Vynckx-
& Woutermansambacht*

m.m.v. OCARINA

o.l.v. Germain DEMUYNCK

Singhet ende
weset vro

**Zondag 10 november 1991
om 20u.00**

**in DE CAPROEN
Breendonkiaan
BREDENE-SAS**

VOLKSZANGFEEST

GRATIS TOEGANG

Deuren open: 19u.30

door Ivan VAN HYFTE

De groei en uitbreiding van deze wijk heeft, net als Mariakerke (zie deel 1), met fusie en gebiedsuitbreiding te maken.

"Lisjemorre", het gehucht ten oosten van de huidige achterhaven, werd achtereenvolgens in 1896 en 1897 bij Oostende gevoegd (of klinkt het juist: van Bredene afgepakt...?). Andere gebiedsnaamingen als de Mosselhoek en de Molenhoek bezorgden de gemeenteraad voortdurend problemen van hygiënische aard. De rapporten van de medische stadscommissie komen steeds terug op het te veel voorkomen van typhus in dit armtierig grensgebied. Garnaalvissers, bootjesjouwers, palingstekers, ijskappers aan de Noord-Ede en strandjutters woonden er in schamele huisjes, ongeordend aan een straat die lager lag en waar een verpestende geur hing van stilstaand besmet water.

Wie toch door de Noordstraat, de directe toegangsweg tot de kerk en de school, geraakte over een onmogelijke bestrating, hield best de zakdoek voor de neus. Het rottende huisvuil lag er in slijk en modderpoelen gegooid, in plaats van daartoe voorziene bakken, zodat het karretje van de ophaaldienst moeilijk en onregelmatig zijn ronde kon doen.

De vrees voor epidemieën sloeg over tot op het stadhuis waar raads-lid VAN GLABBEKE opmerkte dat de saneringsmaatregelen zo uitgebreid waren dat "...la commune de Breedene n'aurait jamais pu faire ça...". Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat die (meestal) ongeletterde en verwaarloosde lui het wellicht vertikten enige burgerzin aan de dag te leggen. Hun sociale toestand op de "Oede Viertorre" was al erbarmelijk genoeg.

Op 8 mei 1902 schreven een aantal ontevredenen naar het stadsbestuur een petitie waarin de teneur er niet om liegt.

Mijne Heeren,

Sedert jaren zijn wij Oostendenaren geworden en sedert jaren is onze wijk zoodanig toegenomen dat wij thans eene bevolking hebben van boven de 3.000 inwoners. Afgelegen van stad, kent men onze toestand en onze noodwendigheden niet: wij zijn hier als vergeten en verlaten. Daarom komen wij U eerbiediglijk onze ellendigen toestand kenbaar maken en U onze billijke wenschen voorstellen.

1) Onze straten zijn echte slijkpoelen: voor menig neringdoener is de toegang tot zijn huis onmogelijk. Bij den minsten regen loopt het water tot in de kelders tot groot nadeel van de inwoners. Ook bijna nooit zijn wij zonder ziekten.

2) De wijk is zonder water: het meeste deel moet zijn water halen uit de vestingen en de grachten, 't eenige water dat zij hebben om te drinken en hun eten te bereiden; 't geen grootelijks nadeelig is voor den gezondheid.

3) Onze kinderen hebben geen weg naar de school, tenzij door modder en grachten.

4) Wij hebben geen toegang tot de kerk, tenzij over hoogten en leegten, toegang die men in geene gemeente van België vinden zal, en waar ieder vreemdeling schande van spreekt.

Dien ellendigen toestand, Mijne Heeren, kunt gij iedere dag komen bestatigen.

Diensvolgens, wij, inwoners van den Vuurtorenwijk, komen ootmoedig-
lijk vragen :

1) Onze straten te willen in beteren staat brengen, en alle slijk-
poelen te doen verdwijnen.

2) Aan onze werkmenschen en visschers drinkbaar water te bezorgen,
vb. door het maken van noodige waterputten, hetgeen volgens het
zeggen onzer entrepreneurs, zoo gemakkelijk zou zijn.

3) Eenen weg naar school en kerk voor onze kinders en onze oude
menschen.

4) Een beter geschikte verlichting waar de noodwendigheden het
eischen.

Ziet daar, Mijne Heeren, onze rechtveerdige verlangens. Wij zijn
ook Oostendenaren en betalen zoowel belasting als in stad.

Bron : Bulletin Communal d'Ostende 1902, p. 227

DE "CERCLE ARTISTIQUE D'OSTENDE"

door Norbert HOSTYN

Na het al te vlugge doodbloeden van de in 1894 gestichte "Cercle
Artistique d'Ostende" (1) was het "Ostende - Centre d'Art", een
initiatief van Edmond PICARD (2), dat instond voor de artistieke
animatie van de bloeiende badstad tijdens de "Belle-Epoque".

Dat cumuleerde in belangwekkende Salons in 1905, 1906 en 1907
die in het Kursaal werden ingericht en waarvan Robert PICARD en
Guillaume VAN STRYDONCK de organisatie in handen hadden.

In de ontstellend luxueuze catalogi van die 3 salons vinden we
de beste Belgische kunstenaars van het ogenblik terug.

Maar er waren nog andere activiteiten, zoals bv. lezingen.

Bij deze belangrijke manifestaties waren de meeste Oostendse kun-
stenaars enkel toeschouwers. Alleen James ENSOR, Henri PERMEKE,
de nog jonge Constant, Oscar HALLE en Emile BULCKE waren in deze
salons vertegenwoordigd. Jan DE CLERCK en Léon SPILLIAERT echter
niet.

Dit detail licht even de sluier van de malaise in de toenmalige
Oostendse kunstwereld : de meeste kunstenaars uit Oostende voelden
zich uitgesloten van de prestigieuze Kursaalsalons. Noodgedwongen
exposeerden de meesten in een of ander winkeluitstalraam of in
de hall van een groot hotel, waar ze uiteraard niet dié belangstel-
ling genoten die ze redelijk in het Kursaal mochten verwachten.

Het was kunstschilder Jan DE CLERCK (1881-1962) die de eerste
stappen zou zetten om daar wat aan te veranderen. Hij werd de
grote bezieler van een nieuwe "Cercle Artistique d'Ostende" die
op 5 november 1908 in zijn atelier werd gesticht (3).

De "Cercle Artistique d'Ostende" groepeerde vooral amateurkunst-
schilders uit het Oostendse, benevens enkele professionele kunste-
naars : Louis en Pierre-Nicolas BOEL, Oscar CORNU, Maurice DESFOR-
GES, Oscar DE CLERCK, Karel DEKESEL, Madeleine DE PAPE, Eugène-
Achille GERBOSCH, Louis en Lucie ROYON, Emile SPILLIAERT, Michel
en Octave VAN CUYCK, Leonard DE SELLIERS, Camille DE BRUYNE... (4).

In den beginne werd het erevoorzitterschap waargenomen door Baron

RUZETTE, Gouverneur der Provincie West-Vlaanderen; voorzitter werd E. DE CUYPER, Directeur-Generaal der Buurtspoorwegen; Dr. MOREAUX en Kapt-Comd. L. CONSTANT werden vice-voorzitters. E.A. GERBOSCH nam het secretariaat op zich en als commissarissen fungeerden naast Jan DE CLERCK verder Madeleine DE PAPE, Louis ROYON en Jef DE BROCK (5).

Het devies van de nieuwe "Cercle Artistique" loog er niet om : "nulle dies sine linea".

Er werd niet getalmd om met de activiteiten te beginnen : op 10 november organiseerde de kersverse kring een eerste algemene vergadering in het Oostendse Stadhuis.

Van 25 tot 27 december 1908 hielden ze al een Kerstsalon onder auspiciën van "Ostende - Centre d'Art" (6).

De "Cercle Artistique" kende heel wat moeilijkheden om een geschikt lokaal te vinden. Van 1908 tot 1912 was het een sukkeltocht. We vinden ze in die paar jaar tijd op maar liefst vijf adressen terug : Ibis Hotel, Cinéma Pathé, Hotel Saint-Georges, Hotel National en Hotel Windsor Castle.

Een tweede salon ging in 1909 door in het Kursaal (2e Salon des Peintres Ostendais).

We vonden verder nog sporen van een "4e Salon des Peintres Ostendais" terug (1910) van een Salon in 1913 (7) en in 1914.

Met het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam een voorlopig einde aan de activiteiten van de "Cercle".

Noten

1. N. HOSTYN, De "Cercle Des Beaux-Arts d'Ostende" : Een Oostends kunstinitiatief uit de Belle-Epoque, in Ostendiana V, Oostende, 1986.
2. Edmond PICARD, Ostende - Centre-d'Art. Trois saisons d'activités 1905-1906-1907, Brussel (LARCIER), 1907.
3. POTARD, Un mouvement artistique, in Le Carillon, 31 oktober 1908.
4. Allen afzonderlijk besproken in onze reeks over Oostendse kunstenaars.
5. Eigenaardig hoe we bepaalde Oostendse kunstenaars niet als leden van de "Cercle" terugvinden : James ENSOR, Henri en Constant PERMEKE, Léon SPILLIAERT.
6. Au Cercle Artistique et Littéraire, in Le Carillon, 29 december 1908.
Van dit salon vonden we geen gedrukte catalogus terug.
7. Cercle Artistique d'Ostende. Exposition des Beaux-Arts 1913 (tentoonstellingscat.), Oostende, 1913.

THEMATENTOONSTELLING

Bezoekt in ons Heemmuseum de thematentoonstelling

ARY SLEEKES, STICHTER VAN DE PLATE

Open elke zaterdag van 10 u tot 12 u
15 u tot 17 u

door Gerard VANDAMME

De luchtfoto verschenen in "De Plate" nr. 9 september 1991, heeft ten eerste mijn aandacht gewekt, daar ze zowat het gebied bestrijkt, dat ik betrekkelijk goed ken, gezien ik omzeggens mijn hele leven aldaar gewoond heb.

Ik denk dat het nuttig kan zijn, enige toelichting bij deze foto te leveren, want er is heel wat interessants op waar te nemen.

Ik heb van de foto een schets overgenomen, waarop een en ander is aangeduid.

Vooreerst zijn er sporen te zien van dingen die uit vorige eeuwen stammen en heden bijna niet meer te vinden zijn.

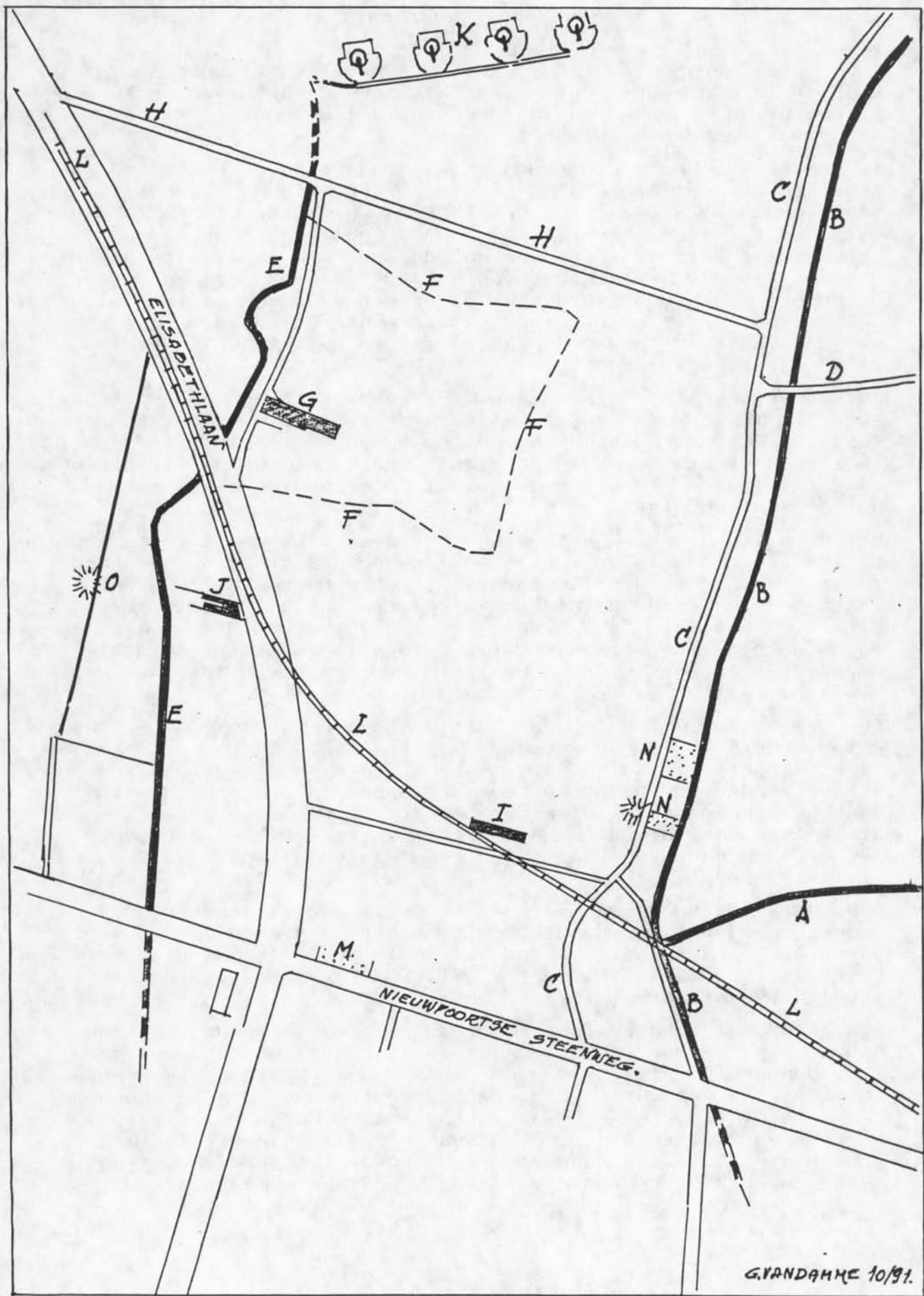
- A. Het Albertusgeleed : een restant van de eertijdse Terstreepvliet, dat thans grotendeels verdwenen is door de aanleg van het vliegveld, en elders ingekokerd is.
- B. Het Steense Dijkgeleed : het restant van de z.g. Hoofdwatergang van 's Heerwoutermansambacht, dat ook verdwenen is.
- C. De Steense Dijk : destijds ook bekend als (Smalle)Zijdelling, die teruggaat tot in de 12e eeuw. Het tracé ervan is heden - gelukkig - nog steeds goed te situeren.
- D. De Hoge dijkweg (of huidige Prins Roselaan voor een gedeelte) die reeds bestond in de 13e eeuw, en destijds Oostende via Wilskerke met Nieuwpoort verbond. Ze is voor een groot deel verdwenen door de aanleg van het vliegveld en werd er omgelegd. Ze werd tot rond de eeuwwisseling samen met de huidige Leffingestraat betiteld als "Lange Straet, ou Chemin de Nieuport à Ostende". (Stafkaart 1860 e.v.).
- E. De Kasteelkreek : ontstaan rond einde 16 eeuw als zijtak van de Ste Catharinakreek (= de vroegere "Nieuwe Oostendse Watergang").
De Kasteelkreek had twee armen vlak achter de duinenrij en kan daar een overblijfsel zijn geweest van de z.g. "Dijckersgracht".
Er bestaan heden nog slechts enkele bijna dichtgegroeide resten.
- F. Men ziet de vage contours van het Isabellafort, gebouwd door de Spanjaarden in 1599 in 't kader van het beleg van Oostende. De Kasteelkreek vormde blijkbaar de oostwal van het fort. De laatste sporen van het fort dreigen verloren te gaan door de verkaveling "Koninginnedal".
- G. De z.g. Hofstede van Hamilton, die zijn oorsprong vond rond 1633 en gebouwd werd op de N.O.-hoek van het fort en achtereenvolgens bekend was als : La Petite Bergerie (17e eeuw), Le Petit Château-Ferme (1845) - vandaar de naam Kasteelkreek - en als Ferme du Poldre (± 1880).
De hoeve werd, na jarenlange verkrotting, in 1990 gesloopt.
- H. De Leffingestraat : een van de eerste rechtlijnige straten binnen de in 1746 ingedijkte Ste Catharinapolder. Ze verving toen het gedeelte van de "Hoge Dijkweg" tussen de stad Oostende en de Steense Dijk. Het deel tussen de Elisabethlaan en de Steense Dijk is tans opgeheven. Een restant bestaat nu nog als "Roerdompstraat".

- I. Het hoevetje van CLAEYS, vermoedelijk daterend uit de 18e eeuw, - het staat aangeduid op de Ferrariskaart van 1778 - werd ongeveer 10 jaar geleden gesloopt.
- J. De boerderij van Livien DEMAEGDT gebouwd in 1907 als eerste gebouw langs de pas aangelegde Elisabethlaan, die nog niet verhard was. Ze werd in 1979 samen met de aanpalende huizen gesloopt om plaats te maken voor het Dienstencentrum "De Schelpe". Maar hiermee zitten we reeds in de 20e eeuw en komen we tot de wereldoorlog 1914-1918.
- K. Zeer duidelijk zijn de vier betonnen schietstellingen te zien van de Tirpitsbatterij (ook genoemd "batterij van Hamilton" naar de nabij gelegen hoeve). De batterij trad vanaf september 1915 in actie met vier stukken van 280 mm, en werd veelvuldig van uit de zee en uit de lucht bestookt. Getuige hiervan de vele granaat- en bomtrechters, vooral in de onmiddellijke omgeving van de batterij.
- L. Er is een tramspoor door de Duitsers aangelegd op de Elisabethlaan, dat ter hoogte van de boerderij DEMAEGDT afzwenkt door de landerijen, vlak langs de boerderij CLAEYS passeert, De Steense Dijk en de Sterrestraat kruist en verder aansluit op de Nieuwpoortsesteenweg. Dit spoor moet wellicht dienen voor de bevoorrading van de stellingen van de "Soldatenberg", de Tirpitsbatterij, en de batterijen op Mariakerke-Raversijde. Waar dit spoor begon heb ik echter niet kunnen uitmaken.
- M. Op de Nieuwpoortsesteenweg nabij de Elisabethlaan zijn vernielde huizen merkbaar, waarschijnlijk het gevolg van de beschieting uit zee op de wijk Mariakerke, in de nacht van 17 op 18 april 1918.
- N. Verschillende vernielde huizen zijn te zien langs de Steense dijk, waarschijnlijk ten gevolge van de beschieting die gepaard ging aan de raid van de Vindictive op de haven van Oostende in de nacht van 10 op 11 mei 1918. Er werden toen in de omgeving 15 doden en 3 gewonden geteld. Dit gebeuren wordt door de schrijver Gaston DURIBREUX vermeld in zijn roman "Het wrede spel", waarvan het verhaal zich grotendeels afspeelt op Maria-kerke.
- O. Dit is meer persoonlijk gezien. Er is een granaattrechter te zien vlak naast de plaats waar thans mijn woning staat. Van deze trechter werd waarschijnlijk door landbouwer DEMAEGDT gebruik gemaakt om in de vlakbij gelegen scheidingsgracht, een waterput te steken, als drinkplaats voor zijn koeien. Die was er nog toen ik er bouwde in 1956 maar zit thans onder de tuin van mijn gebuur.

Bronnen : onder andere :

- J.B. Dreesen : "Toponymie van het Woutermansambacht". De Plate diverse afleveringen.
- J.B. Dreesen : "De Hamiltonhoeve". De Plate nr. 4 april 1979.
- G. Vandamme : "De St Katharinakreek : 10 eeuwen geschiedenis". De Plate nr. 12 december 1982.
- G. Vandamme : "Om en rond de aanleg van de Elisabethlaan". De Plate nr. 11 november 1989.
- G. Vandamme : "De Lange Derm" en andere verdwenen zaken op Maria-kerke. De Plate nr. 12 december 1990
- J.B. Dreesen en G. Vandamme : "Geschiedenis van een parochie te Oostende. Ste Catharina vergaan, Ste Godelieve ontstaan". 1984.
- A. Elleboudt en G. Lefevre : "Oostende onder de Duitse bezetting 1914/1918. z.d.

DUINVERPLAATSING

door Richard VERBANCK

Eerst even ter herinnering. In 1935 schreef Karel LOPPENS in het tijdschrift "Biekorf" dat hij op het strand van Bredene, tegenover kilometerpaal 33, sporen van bewoning had gevonden van "het verzwolgen vissersgehucht BLUTSYDE".

Ik heb deze bewering weerlegd in het maandblad De Plate van januari 1988, en meer uitgebreid in het boek "Bredeniana" (1988). Ik heb aangetoond dat het gehucht BLUTSYDE (geen vissersplaats) kon gelegen hebben omtrent het Klein Strand te Oostende. Verder kon ik met quasi zekerheid schrijven dat de sporen van bewoning op het strand te Bredene wijzen op woningen die eeuwen geleden achter de duinen lagen maar verdwenen onder het zand door duinverplaatsing. De zee won verder op het land, zodanig dat de woningresten na verloop van tijd te voorschijn kwamen op het strand. Hetzelfde kwam voor te Raversyde.

Tot zover deze inleiding. Deze week vond ik in het Franse tijdschrift "Thalassa" (sept. 1991) een korte nota over het hoogste duin van Europa, gelegen aan de ingang van het "Bassin d'Arcachon", in Zuid-west Frankrijk. Mijn zienswijze wordt beaamd. Ik citeer vooraf de laatste zin van de nota : "L'archeologie des sables ne fait que débiter".

Het duin van LE PYLA heeft een lengte van 3 kilometer. Ten gevolge van de zeewinden is er logischerwijze een zachte glooiing naar zee toe. Aan de landzijde is de helling eerder steil. De hoogte van het onbegroeide duin werd kortelings geschat op 110 meter, dit is zo hoog als de O.L.Vr. toren te Antwerpen. In sommige jaren trekt de "zandhoop" tien meter het land in en bedekt de achterliggende sparrebomen. Tijdens de februaristormen van 1990 bedroeg deze afstand vijftien meter.

De vorming van dit duin, dat zestig miljoen kubieke meter zand omvat, heeft 12.000 jaar geduurd. Maar nu komt het : sedert 1983 werd het duin afgekald door zware stormen en hoge vloed. Op het strand vindt men nu voorwerpen en sporen van bewoning die ooit door het bewegende duin werden bedekt. Zo ontdekte men potten uit het bronstijdperk en het ijzertijdperk (zevende eeuw voor J. Chr.) en dan, van veel later, een woning uit de tijd van Louis XIII (17e eeuw).

Onze duinen hebben daarmee geen vergelijk. Ze zijn eerstens veel lager, tweedens veel jonger, en tenslotte begroeid daar waar het duin van LE PYLA kaal is (een stuiver). Men heeft daar zelfs woe-tijnfilms gedraaid. Ook de T.V.-film die ik deze week heb gezien speelt zich aldaar af ("La grande dune").

Eén lezer zal zich wellicht afvragen waarom ik belangstelling heb voor de streek van Arcachon. In 1940 heb ik daar gedurende twee maanden verblijf gevonden. Ik heb gewerkt in een kistenfabriek tegen 2,25 ₣ per uur en heb oesters gegeten aan 8 ₣ het honderd. Ik heb er veel gezwommen want het was dit voorjaar vreselijk warm. De Fransen zwommen niet : "Pas avant la Saint-Jean". Tot mijn schaamte moet ik bekennen dat ik de moed niet vond om tot het duin van LE PYLA te fietsen (9 km.). Het spijt me nu werkelijk.

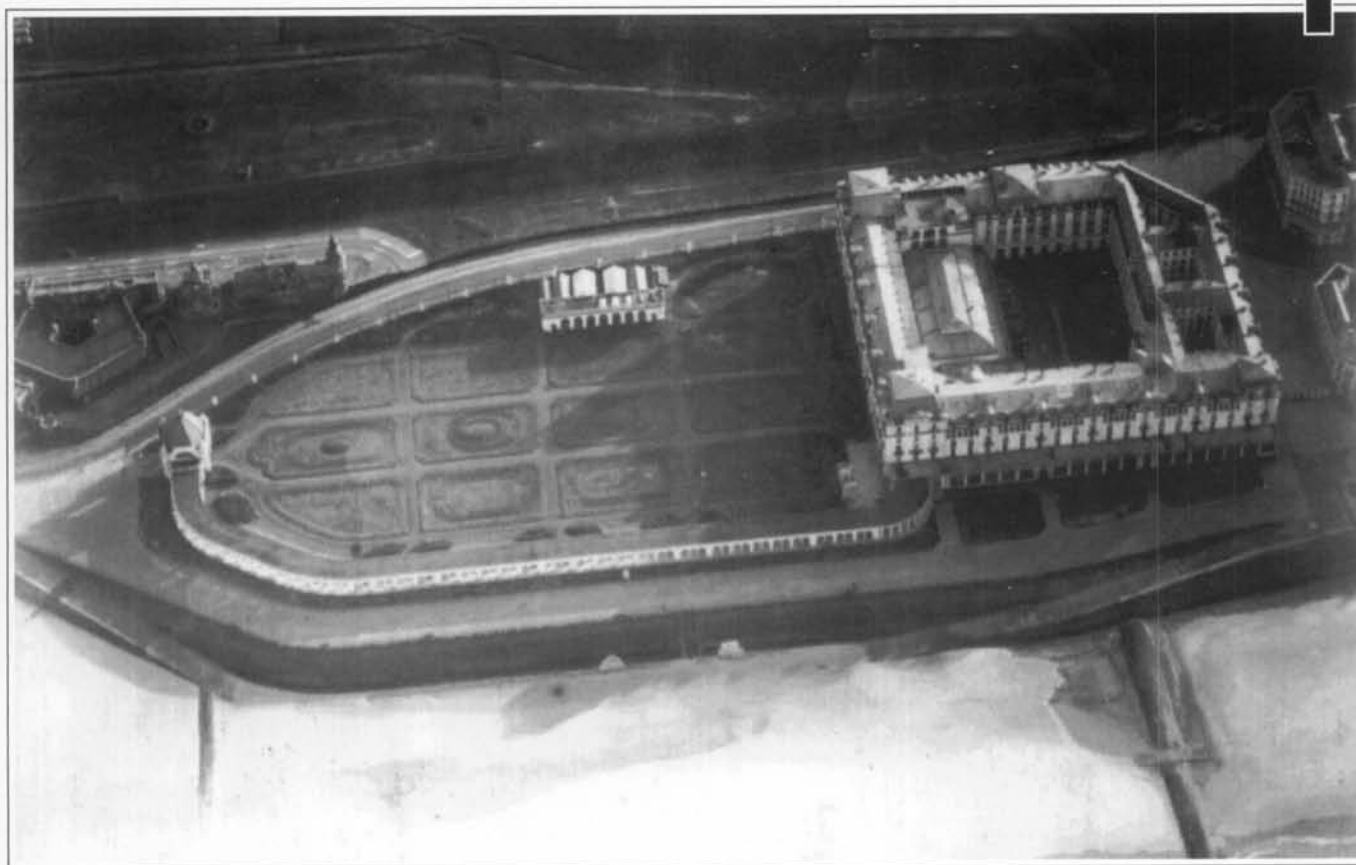
OOSTENDE 1914-1918

1914-1918

OMGEVING KURSAAL

RENBAAN & ROYAL PALACE HOTEL

MILITAIREN TE OOSTENDE (1815-1830)

door Harry VAN LOO

Van het geacht V.V.F. Oostende-lid, de heer Harry VAN LOO wonende in Rijswijk, Nederland, mochten wij eens te meer enige informatie ontvangen met betrekking tot Oostende geput uit Nederlandse bronnen. Wij danken de heer VAN LOO voor zijn inspanning terzake. (J.B.D.)

Met betrekking tot Oostende, heb ik het boekje "Vredesgarnizoenen van 1715 tot 1795 en 1815 tot 1940. Bijdragen van de Sectie Krijgsgeschiedenis nr. 8" van H. RINGOIR (+) (1980), geraadpleegd.

In het jaar 1715 was te Oostende (komende van Bergen) gelegerd het Regiment Nationalen Bedaulx nr. 12. In 1716 vertrok dit regiment naar Veurne. Eveneens in 1715 te Oostende bevond zich het Regiment Bentheim dat zich het jaar daarop in Ieper, Knokke en Warneton bevond.

Die jongens sjouwden wat af in die tijd. Welke militairen er in genoemde regimenten dienden, kan ik niet achterhalen.

In de vorige eeuw, waren er van 1815 tot 1830 in Oostende eenheden van de 6e Afdeling Infanterie gestationeerd. De afdeling was als volgt gelegerd :

<u>Staf</u>	<u>1e Bataljon</u>	<u>2e Bataljon</u>	<u>3e Bataljon</u>
1815 Brugge	1815 Brugge	1815 Deurne	1815 Ieper
1817 <u>Oostende</u>		1817 <u>Oostende</u>	1817 <u>Oostende</u>
1818 Brugge		1830 Opgeheven	1829 Brugge
1830 Opgeheven	1830 Opgeheven	1839 Grave	1830 Opgeheven
1839 Grave	1839 Grave		1839 Middelburg
<u>4e Bataljon</u>		<u>5e Bataljon</u>	<u>Depot</u>
Bleef in het Noorden		1818 Brugge	1815 Brugge
		1830 Opgeheven	1829 Opgeheven
		1839 Vlissingen	

De 6e Afdeling Infanterie werd opgericht 8 oktober 1815 en na de opstand in België, op 12 november 1830 gevoegd bij de 17e Afdeling Infanterie.

Op 8 september 1839 werd hieruit gevormd (wederom) de 6e Afdeling Infanterie, op 6 maart 1841 hernoemd in 6e Regiment Infanterie.

Aldus H. RINGOIR in zijn eerderevermelde studie.

De stamboeken van de 6e Afdeling Infanterie zijn op te vragen in het Algemeen Rijksarchief te Den Haag onder : Codenummer inventaris nr. 2.13.09, Militaire stamboeken van onderofficieren en minderen van de Landmacht 1813-1844.

In deze stamboeken zijn verschillende gegevens van de militairen vermeld, zoals blijkt uit onderstaand voorbeeld.

Nummer 10985 : ASPESLAGH, Philippus Jacobus.

Vader : Jacobus Philippus. Moeder : Isabella Clara DUMON.

Geboren : Oostende 20 juli 1803. Laatst gewoond te Oostende.

Signalement : Lang 1 el, 5 palmen, 7 duimen (te stellen op een meter en 57 centimeter), gezicht rond, voorhoofd bedekt, ogen grijs, neus dik, mond groot, kin rond, haar blond, wenkbrauwen idem, geen merkbare tekenen.

Op 27 december 1823 toegetreden als milicien voor 5 jaar, zijnde niet ingeschreven van 1822, in mindering van de lichte 1824.

Op 3 maart 1824 voor 6 jaar bij de Staande Armée.
Op 18 juli 1824 vermist. Den 21 dito gearresteerd en voor de Krijgs-
raad van West-Vlaanderen. Op 7 oktober door dezelve gerenvoyeerd.
Als zijnde bij vonnis van 29 september 1824 veroordeeld tot riet-
slagen, ter discretie van kommissarissen, ontneming der kokarde,
voor 6 maanden en 8 dagen detentie wegens 1e desertie.
Op 8 december 1824 overgegaan naar de 2e Divisie van het Algemeen
Depot der Landmacht, nr. 33.

De standplaatsen van de militairen worden over het algemeen niet
aangegeven in de stamboeken. Soms vond ik dat ze behoorden tot
het "reserve-bataljon".

De stamboeken van de 6e Afdeling Infanterie over de periode 1815-
1844 omvatten ongeveer 18.000 nummers waarop een naamklapper aanwe-
zig is, in twee delen : een voor de periode 1814-1829 en een voor
het jaar 1830.

Vele militairen beëindigen hun dienstitijd met de aantekening :
"Ingevolge van den opstand in België in 1830 uit den sterkte
geroyeerd".

Een aantal jaren geleden heb ik aan de V.V.F. Oostende al eens
gegevens betreffende stamboeken van militairen uit Oostende en
omgeving doorgespeeld, die ik toevallig tegenkwam.

Bij de 6e Afdeling Infanterie komen vele Westvlamingen voor. Als
er belangstelling voor bestaat, wil ik de stamboeken doornemen
op personen uit Oostende en omgeving. Dit moet per (lijvig) boek-
deel, blad voor blad gebeuren. Daarom zal het aan te bevelen zijn,
om min of meer nauwkeurig aan te geven binnen welke "cirkel" in
de streek het gewenst is, het zoekwerk uit te voeren.

Mocht er iemand geïnteresseerd zijn in een bepaalde persoon uit
genoemde periode, dan kan ik altijd proberen die terug te vinden
via de klappers.

Harry VAN LOO
Populierenlaan 141
2282. LB RIJSWIJK
Nederland

REGISTER WRAKKEN IN DE BELGISCHE TERRITORIALE WATEREN. 15 april 1991

Ons geacht medelid, dhr. Jan JACOBSEN (what's in a name) stelde
ons de meest recente lijst van de wrakken op de Belgische kust
ter beschikking voor publicatie. De enige beperking was dat de
posities er niet mochten bijstaan. Dit om mogelijke kapers (lees
duikers) uit de kust te houden.

Ondanks het feit dat onze territoriale wateren het minst gekende
deel vormen van onze kuststreek (het zijn de 180 graden van onze
horizon waar niets ons oog in de weg staat) maken zij toch deel
uit van ons Heemgebied. Wij dachten het dan ook nuttig deze lijst
in ons tijdschrift op te nemen.

J.B.D.

TEKEN KAART

NAAM -----

11,5 Wk --	GARDEN CITY
13,1 Wk	
-	
29 Wk	N.147 SUZANNE
29 Wk --	MEDEE
22,7 Wk --	HALO
21,0 Wk --	
29 Wk --	TWIN
25,5 Wk --	
Geen	
23,5 Wk --	TRINGA
20,7 Wk --	
-	LICHTSCHIP WEST-HINDER
-	JOHN S.
27,5 Wk --	obstruktie
19,5 Wk --	LAURA
23,6 Wk --	
25,5 Wk	BREDA
[+++]	
22 Wk --	
24,5 Wk --	
20,5 Wk --	KATINA
26 Wk --	N.591 DAGERAAD
12,7 Wk --	
27,6 Wk --	
14,4 Wk	Z 577 SABRINA
12,4 Wk --	N.711 ROBERT-CLARA
20 Wk --	QUO VADIS
9,4 Wk --	MARIE
9,9 Wk --	
13,2 Wk --	BOURRASQUE
17,7 Wk --	VIIU (possibel)
20,7 Wk --	BOWSPRITE (boeg)
17 Wk --	O.82 MARINER
1,2 Wk -- (Wk 1)	HMS BASILISK
1,5 Wk	
22,5 Wk --	TIMOR (possibel)
21,5 Wk --	F.1040 DUC DE NORMANDIE
_+_/_	
_+_/_ (Wk 2)	CMB. 71A'
+++	
12,1 Wk --	
12,6 Wk --	SIGURD FAULBAUMS
22 Wk --	LCT. 7015
22 Wk --	
+++	
16,4 Wk --	UB.
1,6 Wk -- (WK 3)	HMS WHITLEY
7 Wk --	GRACIE FIELDS
22,5 Wk --	
21,5 Wk --	
0,2 Obstn	N.757 ZULMA MARIA

TEKEN	KAART	NAAM -----
8,2	Wk -- (WK 4)	HUGLI
6,4	Wk --	LST. 420
#		LST. 420 voorschip
#		O.818 LUCIE-JENNY II
15,7	Wk --	WAVERLEY
21	Wk --	JOHN MAHN
#		ALOHA
#		POLLY JOHNSON
#		
16	Wk --	QUEEN OF THE CHANNEL
16,5	Wk --	KAP ARKONA
17,5	Wk --	HMS. WAKEFUL
17,4	Wk	LCT. 457 (R)
3,1	Wk	SANDA
19,1	Wk --	
19	Wk --	COMFORT (possibel)
17	Wk --	
#		O.137 STE THERESE DE JESU
7,2	Wk --	HMT. COLSAY
15,5	Wk	ROBERT L.VANN
1,7	Wk --	RICHARD I
#		HAYBURN WYKE
5,2	Wk --	WESTERBROEK
7,3	Wk --	LIES
10,8	Wk --	SENATOR HOLTHUSEN
16,2	Wk --	AURETTA
10,7	Wk --	"de putten" (bijnaam)
15	Wk --	EMPIRE OF FAITH
_+_/_		
5,8	Wk --	Vliegtuigresten
#		
6,8	Wk --	CMB. 1
15	Wk --	EMERAUDE
#		S.220
+++		
1,9	Wk --	NAUTICA ENA
#		Zuigbuis Decloedt
#		A.10
#		KEMPENAAR
#		ANTON HAMMERBACHER
#		Stuk achterschip onb wk
6	Wk --	
5	Wk -- (WK 6)	N.741 HOOP OP VREDE
15	Wk --	SAMPA
#		Sleepboot
5,7	Wk --	N.7 NORDWARFF
#		resten vliegtuigmotor
6,5	Wk -- (WK 16)	O.807 MAURICE
#		GOLDSHELL
15	Wk --	WASHABA
12,5	Wk --	ARDMOUNT
1,6	Wk --	HMS PLUMPTON
_+_/_		TR. 60 PAUL-ROSE

TEKEN	KAART	NAAM
14	Wk --	MONT LOUIS
1,2	Wk --	HMS SIRIUS
3,8	Wk --	HMS BRILLIANT
#		O.76 NOORDSTER
+++	WK 7	O.73 RENILDE
#		SENATOR STHAMER
#		
#		RIO BRAVO
#		CROXTETH HALL
#		LICHTSCHIP WANDELAAR
#		
3,5	Wk --	MARTAGON deel 2
4,4	Wk --	MARTAGON deel 1
6,3	Wk --	
#		FRANCIS ASHBURY
5,2	Wk --	NEUTRON
3,5	Wk --	SAMSIP
#		CHARLES D. MACIVER
2,2	Wk --	SAMVURN (w.-deel)
5,3	Wk --	
5,8	Wk -- (Wk 9)	SIERRA VENTANA
+++		visserstvaartuig
5,7	Wk --	NIPPON
#		CAPELLA
#		MAORI
8,7	Wk	
#		Z.438 KOMPAS
#		SAMVURN (E-deel)
+++		
6	Wk -- (Wk 11)	DB
2,7	Wk -- (Wk 12)	LST. 80
2,1	Wk -- (Wk 13)	Z.442 Andre Jeannine
#		ELEPHTERIA
#		SAMSELBU (achterschip)
+++		
4,2	Wk	
#		
17	Wk	
7.3	Obstn	Obstakel W-dam Zeeb.
geen meer		UB.10
#		A.58
#		jachtje voor Zeebrugge
7,6	Wk --	ADMIRALENGRACHT
2,8	Wk --	SAMSELBU (2° stuk)
+++		
#		
#		
#		
#		
[+++]	PA	
#		FLORENTINO
7,2	Wk	GORM
6,2	Wk --	AYDIN ?
2,6	Wk -- (Wk 14)	

TEKEN	KAART	NAAM -----
4	Wk -- (Wk 15)	
11.1	Wk --	EMPIRE BLESSING
10.4	Wk --	LOOK-OUT
+++		FOSCOLO
9,8	Wk --	PRANGENHOF
9,4	Wk --	

Jan JACOBSEN

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANS AMBACHT (5)

33ste Begin. Sint-Mariekerke-Oost 2. (1)

door J.B. DREESEN

Het 33ste Begin van 's Heerwoutermansambacht omvatte het tweede oostelijk deel van het toenmalige Mariakerke, en was als het ware de verlenging van het 32ste Begin (2).

Als het op één na kleinste Begin van 's Heerwoutermansambacht biedt het maar een magere oogst aan toponiemen, maar er zijn er dan wel een paar belangrijke bij voor de oudste geschiedenis van Oostende.

Volgens de in referte aangehaalde Ommeloper uit 1559 (3) luidde de omschrijving van het 33ste Begin als volgt :

Beghinnende oostwaert over vanden voors(eiden) stuccke, oostwaert over den HOUDEN SLUISVLIET, tusschen den DYCKERSGRACHT jehens de ZEEDYCK en de DUNE al ande de noordtzyde, den OUDEN OOSTENDSCHEN WATERGANG ande zuudtzyde ende zom andt oosthende, metten westh(ende) anden SLUUSVLIET ende heet den POORTHOUCK.

De oppervlakte ervan was 36 gemeten en 31 roeden.

1 gemet = 0,442368 ha zodat het stuk bij benadering 16 ha was.

Op een hedendaagse kaart zou het stuk zich als een rechthoekige driehoek situeren met de kortste rechthoekzijde (den HOUDEN SLUISVLIET) langs de Northlaan vanaf de Vredestraat tot op de Zeedijk en met de langste rechthoekzijde (den DYCKERSGRACHT jehens de ZEEDYCK en de DUNE) op de Zeedijk (Northlaan) tot aan het Palace Hotel complex. De schuine zijde (den OUDEN OOSTENDSCHE WATERGANCK) zou dan de verbindingslijn zijn tussen de Vredestraat en het Palace Hotel complex.

We nemen nu even de toponiemen onder de loep.

OUDE SLUISVLIET : ...oostwaert over den houden sluusvliet...elders
...breefts anden ouden sluusvliet...

Het gaat hier waarschijnlijk om een VROEGERE SLUISVLIET van het ambacht die vermoedelijk uit de 13e eeuw dateert. Komt voor op de Kaart van het Brugse Vrije van Pourbus uit 1562.

DIJKGRACHT : ...tusschen den dyckersgracht jehens de zeedyck ende de dune al ande noordtzyde...

De DYCKERSGRACHT was een afwateringsgracht die aan de zuidkant lag van de omstreeks 1390 door

het Brugse Vrije aangelegde ZEEDYCK. Deze zeedijk lag uiteraard achter de DUNE, want de duinen waren grafelijk bezit.

OUDEN OOSTENDSE WATERGANG : ...den ouden oostendschen watergang ande zuudtzyde ende zom andt oosthende...

Het gaat hier over de eerste Oostendse Watergang die in 1285 gerealiseerd werd door uitdieping en verbreding van wat vermoedelijk het TERSTREEP VLIETKEN was, oostelijk van wat nu de Steense Dijk is (4).

POORTHOEK : ...ende heet den poorthouck...

Het Begin heette den POORTHOUCK. De naam komt waarschijnlijk van de benaming van een bepaald perceel in het Begin dat POORTSTICK noemde. VERDAM (5) geeft bij poort, porte = poort, grote deur. Heeft waarschijnlijk te maken met een afsluiting die kon geopend en gesloten worden.

POORTSTUK (het) : ...ende es op de noordts(yde) vele korts ende heet tpoortstick...

Zie hiervoor onder POORTHOEK.

TEGELRIESTUKJE : ...metten oostsyde an antheunis genelles cum suis teghelriestickxken met een cleen leemen huiskin op den zuudtwesth(ender) daeropstaende toebehoren(de) jan vanden weghe daer hij in wuent...

Een stuk land dat geheel of gedeeltelijk uitgebakken of uitgebrikt was. Waarschijnlijk was hier een steenbakker aan het werk wat dan meteen verklaring is voor dat CLEEN LEEMEN HUISKIN dat daarop staat en toebehoort aan Jan VAN DEN WEGHE die daar woont. Waarschijnlijk was hij de steenbakker. Van twee andere percelen die daar naast liggen zegt men dat het eene EEN ONEFFEN STICK was, terwijl het andere UUTGHETHEGELT was. Beide aanduidingen bevestigen de steenbakkersactiviteit.

AAN DE SLAG VAN DE DUIN : ...an de slaeghen van den dunen...

Een doorgang (weg) in de duin. Vergelijk met het huidige VOSSESLAG in Klemskerke. Merkwaardig is dat die SLAG van de duin voorkomt in de omgeving van de plaats waar de Oude Oostendse Watergang doodloopt tegen de duinen. Het laatste stuk waarbij de naam nog voorkomt is tenandere UUTGHEDYKT d.w.z. dat de klei van het stuk gebruikt was geworden om een deel van de dijk te maken of te versterken.

Tot daar onze verkenning van dit derde Begin van Mariakerke waaruit blijkt dat Mariakerke in 1559 gering van oppervlakte was.

- Bronnen : (1) R.A. Brugge. Fonds Jonckheere. Nr. 1290.
(2) J.B. Dreesen. Tijdschrift De Plate. Blz. 91/217.
(3) R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 1559. 33ste Begin.

- (4) Vlietinck. Cartulaire d'Ostende. Blz. 76. Conventie van januari 1285 m.b.t. eerste Oostendse Watergang.
(5) J. Verdam. Middelnederlands Handwoordenboek.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (21)

door Aimé SMISSAERT (+)

De Duitschers gaan voort met rekvisities te doen. Zoo eischten zij, deze laatste dagen, overal, bij de aannemers de pottebuizen op, om ze in waggons te laden, waarschijnlijk om ze naar hun land te sturen ! 't Kan hun, immers alles dienen !

Van morgen af zullen ze rondgaan naar al de cigarenwinkels om te weten hoeveel cigaren er nog in Oostende voorhanden zijn. Cigaretten, dat en is hier niet meer ! Z'hebben reeds al de pakjes bijgehaald !

De Middelbare school voor meisjes schijnt het middendepot dezer heeren te zijn : met gansche karrevrachten te gelijk wordt er daar van alles binnen gedaan... Hunne aardappelen en groenten leggen ze... te bewaren in het voormalig Inlichtingsbureel ten stadhuize. Eindelijk hunne wijnen en likeuren, of liever 't gene nog overschiet van de massas drank, hier door hen gestolen, ligt geborgen in de kelders van het "Hôtel du Bassin", Keizerskaai, en in het huis, hoek Kerkstraat en Ooststraat, laatst bewoond door M. Charles DEPAUW.

Tot in ons Burgelijk Hospitaal toe ontbinden zij van hun duivels : er zitten daar een 40 tal Duitschers, allen kloeke boutens, sterke matrozen, wien men het vier uit het aangezicht zou slaan, en die heeren smullen en teren daar dat het een plezier is ! De arme Duitsers van 't Godshuis hebben schier geen stoel meer om op te zitten, geen tafel meer om aan te eten : de "sauerkrautfresser" gebruiken alles !

Daar wij van 't Hospitaal spreken, deze week hebben de Duitschers het militair hospitaal geledigd, de gewonden, die niet konden vervoerd worden, naar het Burgelijk Hospitaal overgebracht. Verleden Maandag werden 3 groote autos, met bedden, beddegoed enz. geladen, van het eene hospitaal ('t Militair) naar het ander overgebracht.

Gister overleden, in het Hospitaal, 5 Duitschers; heden voor 10 ure, hadden reeds 5 andere de pijp aan Maarten gegeven - en zoo gaat het alle dagen, in middelmate 4 per dag ! Thans liggen nog 3 Fransche gekwetsten in ons hospitaal !

De 8 ure mis, in de HH. Petrus en Pauluskerk, werd wederom door een Duitsche almoesenier gedaan en door tal van Duitschers bijgewoond (1).

Ook in de Engelsche kerk der Langestraat werd heden morgen een dienst gedaan. Gister avond laat werden daar stoven binnen gedaan voor de verwarming.

Rond 10 1/2 ure komt van Middelkerke een tram toe, met 84 menschen van Lombartyde. Die menschen zaten gedurende 5 weken, dag op dag, opgesloten in den kelder van M. DELAEY te Lombartyde. Zij kregen eten van de Duitschers, doch mochten schier uit den kelder niet komen, tenzij om hun gevoeg te doen. Zaterdag kregen zij bevel te vertrekken; zij gingen te voet tot aan Middelkerke, waar deze morgen een tram hen kwam afhalen. Zij werden door de

duitschers in het "Hotel Britannique", hoek der Kapelle- en Joseph II straten geherbergd.

Rond 3 ure kwam, van den kant van Leffinghe, een tram af met een 25 tal gekwetsten. Wij hadden gansch den morgen in die richting hevig geschut; in den loop van den namiddag kwam het gerucht meer van den kant der zee.

Verders niet bijzonders te melden - tenzij, niettegenstaande de vinnige koude, het gewoon concert op de Groote Markt, van 3 tot 4 ure.

* * *

Als gevolg op de plakbrief, geteekend Dr. MOREAUX, vragend dat onze medeburgers het Belgisch geld, in hun bezit, zouden willen uitwisselen tegen kasbons, ten einde de stad in de gelegenheid te stellen eetwaren op de vreemde te koopen, werd tot hiertoe, in de stadskas voor 70.000 ₣ Belgisch geld neergelegd. De helft dezer som werd gestort door de Cooperatief der Staatsagenten.

* * *

Heden namiddag werd een bericht in 't Fransch en in 't duitsch opgesteld, aan de keizerlijke kommandantuur aangeplakt, meldende dat in den loop der week treinen naar Brussel zullen rijden.

De menschen die begeeren de reis te doen worden gewaarschuwd dat zij voor het einde van den oorlog misschien niet zullen kunnen terugkeeren. Zij mogen de noodige certifikaten ten stadhuize gaan afhalen.

Maandag 23e November. -

VEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 7 ure van den morgen komt er, over de stad, eene "taube" gevlogen, die signalen deed. Een half uur nadien reden, in volle vlucht, 25 kanonnen Leffinghewaarts op. Het moet zijn dat er iets op handen is, want de duitschers zien er buitengewoon zenuwachtig uit. In 37 haasten vullen ze hunne karren en bevoorradingswagens; in min dan een uur worden aan de school der Groenselmarkt, 7 kolosale wagens gevuld met alles wat men maar denken kan. De wagens, die sedert eenige dagen op de Groote Markt stonden, worden ingespannen, vertrekkensgereed. Tot de veldkeukens toe, die de Leopoldgaanderij versierden (???) en verpesten, worden in de Vlaanderenstraat gereed gezet !

Wij trachten inlichtingen te bekomen van de weinige groenselboerinnen, heden ter markt. Doch 't is alsof men van duimpje sprak ! Niemand weet iets stelligs. Zulks belet nochtans eenige weetals niet, u, met veel gebaren en veel geheimzinnigheid, in het oor te fluisteren dat de Belgische vlag wappert te Lichtervelde en te Thourout ! Een boer van die streken is het komen vertellen, dus 't moet wel waar zijn - juist lijk de bezetting van Bergen (Mons) door de Franschen, ook waarheid was daar iemand een "laissez-passer" (paspoort) uit die stad had gezien, voorzien met de stempel der Fransche Republiek - juist lijk de straatgevechten te Brussel tusschen de Bondgenoten en de duitschers als evangelie moeten aanveerd worden, daar iemand een brief zag door eenen officier naar zijne vrouw gestuurd ! O, menschelijke verbeelding !

Nochtans hapert er heden iets - want om 9 ure worden nogmaals 18 veldkanonnen, met den noodigen voorraad, Leffinghewaarts gestuurd.

Een uur later slaan 200 ruiters dezelfde richting in. De groote autos, die in de Euphrosine Beernaertstraat stonden, volgen.

Rond 10 1/2 ure vliegt een tweede "taube" over de stad. Zij doet eveneens, signalen en rond 12 ure vertrekken al de wagens die gereed stonden op de Groote Markt, op de Groenselmarkt, in de Vlaanderenstraat en aan de Koninklijken Schouwburg, in een lange, lange reke, langs de Kapellestraat en de A. Pieterslaan in de richting van Middelkerke.

Een 350 tal mariniers (85 reken van 4 man) wordt hen, per tram achterna gezonden.

Rond 1 ure komen 5 beschadigde kanonnen van den Nieupoortschensteenweg af. In die richting hoort men zeer zwaar geschut, doch, opeens ook, zoo wat rond kwart voor 2 ure, wordt nog zwaarder geschut gehoord, van den kant van Zeebrugge. Ongetwijfeld moet daar fel gevochten worden. Rond 2 1/4 ure komen per tram uit die richting verscheidene officieren toe, waaronder, een erg toegetakeld aan het hoofd, en gansch den namiddag zullen trams troepen van dien kant aanbrengen.

Van een duitscher vernamen wij dat zijn kamaraden 5 kanonnen hadden opgesteld op het havenhoofd van Zeebrugge, doch dat Engelsche schepen er op hadden geschoten en ze vernield hadden evenals verscheidene petroltanks. De huizen van Zeebrugge zouden erg geleden hebben. Daarover zullen we zeker wel binnen eenige dagen de waarheid weten.

Van 2 1/2 tot 4 1/2 ure vlogen schier onophoudelijk "taube" over de stad, signalen makend. Gansch den namiddag, ook, trokken groote rolwagens, met voorraad, olie of schietvoorraad, de eene den Nieupoortschen, de andere den Thouroutschensteenweg op.

* * *

Zondag om 8 ure 's avonds, moesten nog enkele Lombartzijdenaars, die de gemeente nog niet verlaten hadden, seffens weg. Zij werden naar Middelkerke gebracht, waar zij den nacht doorbrachten, in de kerk, op stroo. Heden kwamen zij hiertoe.

Een dezer dutsen verteld ons dat, nevens zijne woning, twee erg gekwetste Fransche soldaten, zich opgehangen hadden, bij gebrek aan verzorging en eten. Een 50 tal Belgen en Franschen, die zich in eenen kelder te Lombartzijde verscholen hadden, werden ongenadig door de duitschers, langs de keldergaten in, doodgeschoten.

De weduwe van Ivo DEWULF, eene 88 jarige groenselboerin, was door hare huisgenoten (n.l. de veldwachter van Lombartzijde, die met haar dochter getrouwd is) in de kelder hunner woning gedaan. Eene bom viel op het huis, kwam terecht in den kelder nevens het bed der oude vrouw die door de gassen gedood werd en kwetste erg de veldwachter in de bil. Vier dagen nadien slechts kon men het lijk der vrouw opnemen, in een laken draaien en in den grafkelder, waar reeds haar man en haar zoon den eeuwigen slaap slapen, leggen. De veldwachter werd naar Middelkerke overgebracht, alwaar hij in het hospitaal verzorgd wordt.

* * *

Heden vertrokken de Z.E.H. Deken CAMERLYNCK, Dr MOREAUX, schepen en M. THONÉ, gemeentesekretaris met de andere afgevaardigden der kustgemeenten, van Oostende per speciale tram naar Zeebrugge. Op dit oogenblik werd die plaats hevig door de Engelsche oorlogs-

schepen beschoten en 't gevaar was zoo groot dat, te Blankenberghe gekomen, alleen d'Oostendenaars, de Wenduynenaars en de Blankenbergenaars doorreden tot aan Zeebrugge. Daar werden z'ontvangen in het "Palace Hotel" door een officier, een echte bullebak. Na veel vijven en zessen werd toegestaan dat Dr MOREAUX, een afgeveerdigde van Heyst, een van Blankenberghe en een van Wenduyn naar Holland zouden mogen vertrekken om levensmiddelen te koopen. Bij de Hoogere Overheid zou worden aangedrongen opdat de Z.E.H. Deken CAMERLYNCK de reis zou mogen mededoen.

Vandaag keerden d'Oostendenaars in onze stad terug. Op het stadhuis had men reeds 81.000 ₣ gangbaar geld.

Dinsdag 24 November. -

EENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Goddank, wij zijn van eene onze plagen verlost : de dooi is ingevallen en de groote koude is weg ! Wanneer geraken wij nu onze bloedzuigers kwijt ?

Heden weinig nieuws : een beetje gebommel ten Westen, het gewoon concert van den namiddag, het dagelijksch afzenden en terugbrengen van autos, bevoorradingswagens, enz. en bovendien het sturen Leffinghewaarts van 5 kleine kanonnen en 25 caissons en Nieupoortwaarts van 3 grote kanonnen, een 's morgens om 2 1/2 ure en de andere 's avonds om 6 ure. Ook nog, het aanbrengen, deze morgen omstreeks 10 ure, van gekwetsten in 10 grote rolwagens en het vliegen van enkele "taube" signalen makend en van een Engelsch vlieg machien, dat rond 3 ure boven onze stad, eene verkenning komt doen en wéldra door eene "taube" nagezet wordt.

* * *

Volgende plakbrief is door onze beste vriend VON BERNUTH uitgevaardigd :

STAD OOSTENDE

BERICHT

Bevel der Commandantuur

Teneinde de bevoorrading der regelmatige bevolking te vergemakkelijken, wordt er BEVEL gegeven aan alle personen, te Oostende niet woonachtig, de stad te verlaten in den loop der toekomende week.

De belanghebbenden moeten zich ten stadhuize, bureel der bevolking, laten inschrijven. De reis zal in gemeenschap tot Brussel plaats hebben; dezen, die verder dan Brussel willen reizen, zullen zich tot de overheden moeten wenden.

De andere personen, die begeeren Oostende te verlaten, zullen zich mogen bij deze verzending vervoegen, op voorwaarde zich ook, te dien einde, te laten inschrijven ten burele der bevolking.

Oostende, 22 November 1914.

De keizerlijke duitse commandantuur,
(get) VON BERNUTH
Oberstleutnant en Plaatscommandant

---

(1) De Z.E.H. Deken was slechts 's avonds te voren om 8 ure verwittigd geworden dat de kerk behoorlijk moest verwarmd zijn.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAuw
m.m.v. E. SMISSAERT

MACHIELSEN, Roger - Ostendiana M.148/1

De Belgische koopvaardij in de Tweede Wereldoorlog. Antwerpen :
Verbroedering der Belgische Zeelieden ter Koopvaardij van de Oorlo-
gen, 1990.

SURMONT, Jean - Ostendiana S.977/1

Willem Elsschot (1882-1960) : een biografie. Brussel : Vrijzinnige
studie-, archief- en documentatiecentrum Karel Cuypers, 1990.

DANIËLS, Gerard - Ostendiana D.178/6

Alles wat de wielertoerist moet weten : trainingsschema's, conditie-
controle, uitrusting, reglementen. Gent : Reinaert-Het Volk, 1990.

ARBEIDERS TOERISTENBOND - Ostendiana A.383/1

ATB - De Natuurvrienden, Afdeling Oostende : 50-jarig bestaan
(1937-1987). Oostende, 1987.

PIRLOT, Germain - Ostendiana P.520/2

Oficiala situacio de la Esperanto-instituto en la mondo : brochure.
G. Pirlot, 1990.

ROUSSELLE, Mark - Ostendiana R.772/3

Gebruik de computer : boekdeel 2 : informatica tweede graad secun-
dair onderwijs, vierde leerjaar. Oostmalle : De Sikkel, 1990.

VISSERS, Patrick - Ostendiana V.640/1

Langs Vlaamse wegen : Nieuwpoort. Stichting Monumenten- en Land-
schapszorg, 1990.

FILLIAERT, Juul - Ostendiana F.275/7

Van zijn hand : onuitgegeven werk. Langemark : Druk. Vonksteen, 1990.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/348

Hulde aan het christelijk oosten : catalogus tentoonstelling Museum
voor Moderne Religieuze Kunst. Oostende : M.M.R.K., 1988.

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/41

De kunstschilder Oscar Halle (1857-19??). Oostende : De Vrienden
van de Stedelijke Musea, 1991.

JAARBOEK - J.112.4/5

Jaarboek havens van Zeebrugge en Oostende & Luchthaven Oostende.
1990-1991. Antwerpen : Antwerpse Loyd, 1990.

JAARBOEK - Ostendiana J.112.4/4

Jaarboek havens Zeebrugge en Oostende. 1989-1990. Antwerpen :
Antwerpse Loyd, 1989.

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/42

Museum voor Schone Kunsten, Oostende : aanwinsten 1990 : catalogus.
Oostende : Museum voor Schone Kunsten, 1991.

BARROO, Ignace - Ostendiana B.250/1

De bal in de buik : psychologie en voetbal. Antwerpen : Maklu, 1990.

TRICOT, Xavier - Ostendiana E.336/175

Métaphores et métamorphose de James Ensor. In : Artstudio; nr. 18.
1990.

KLAUSING, Jozef - Ostendiana K.457/14

Oostendse liedjes uit de verzameling van Jef Klausning. Oostende :
J. Klausning, 1990

Oostende bezongen...op doek gezet...gedicht...filmisch in beeld gebracht...maar in de moderne muziekliteratuur terug te vinden ? Dit laat zich raden. En toch, er is een kamer-opera met "Oostende" op de affiche.

Regisseur J. TERLINGEN bracht van 2 tot 12 oktober jongstleden in De Brakke Grond, Amsterdam, een nieuwe creatie op de planken met de groep Würz : "De fatale ontgoocheling te Oostende". Het libretto is van zijn hand, evenals de regie.

De opera speelt zich af in de badstad vlak na de Tweede Wereldoorlog. De stad is net niet genoeg verwoest om hem grondig te herbouwen, maar is teveel kapot om hem op te lappen. De architect Gaston komt bij zijn vriendin Georgette logeren om mee te helpen aan de wederopbouw. Hij raakt in grote conflicten met het stadsbestuur. Inzet van de ruzies zijn de eigenzinnige ontwerpen die hij ter tafel legt. Een huisvriend, Walter, tevens architect, is binnen deze conflicten zijn grote tegenstander. Gaston verliest de strijd om de ontwerpen. Tevens verliest hij Georgette die aan een fatale ziekte sterft. De ontgoocheling in Oostende is groot en Gaston pleegt zelfmoord.

Voor de theater-figuur van Gaston staat de architect Gaston EYSSELINCK model. Deze generatiegenoot van STIJNEN kennen we van het complex van de ter ziele gegane koöperatieve S.E.O. in de Romestraat (nu P.M.M.K.). Hij tekende ook het Postgebouw. Sommigen noemen hem de Belgische LE CORBUSIER.

Hij heeft zich altijd fel verzet tegen het conservatieve van de bouw-heren en de verlamd-administratieve reglementen. In 1953 sloeg de man ontgoocheld de hand aan zichzelf.

De opera is geschreven voor 3 zangstemmen, een cello, een computer en een midi-keyboard. De muziek is geïnspireerd op de cello-suites van Bach. Louis DIAMANDT schrijft in de oktober 91 - Uitkrant, Amsterdam : "Tekst en muziek leggen een verbinding tussen de monumentale kracht van Bachs meesterwerk en Eysselincks hechte geloof in functionele architectuur".

PRENTKAARTEN VAN LOUIS ROYON (1882-1968) (2)

door Omer VILAIN

In onze eerste bijdrage over de prentkaarten van de Oostendse kunstschilder L. ROYON schreven we dat we 10 volledige reeksen van elk 6 kaarten met marines hadden weten te ontdekken, doch dat we enkele dagen later nog een kaart uit de 11e série wisten aan te kopen. Hierdoor wisten we niet of er 11, 12 of meer reeksen bestonden (1).

Verleden maand hebben we een nummer uit de série 12 gevonden. Hierdoor zijn we nu toch overtuigd dat er zeker 12 x 6 kaarten van Louis ROYON in de uitgave "Les peintres de la mer" gepubliceerd werden.

Bij onze opzoekingen hadden we nog het geluk een kaart van Louis ROYON door hemzelf in 1923 uit New York verzonden te kunnen ontdekken. Het is een gekleurde tekening in grijze omlijsting uitgegeven

door de Rederij Red Star Line en gedrukt bij E. STOCKMANS & Co, Antwerpen. De kaart, een zeilschip en een stoomboot voorstellend, draagt het nummer 4, wat doet veronderstellen dat het weerom over een reeks van 4 of 6 kaarten gaat. Doch wat echter zeer verwonderlijk is en we nog nergens konden lezen is dat L. ROYON ook tekende met het anagram L. NOROY. Waarom L. ROYON hier een pseudoniem gebruikte is voor ons een raadsel. Een mogelijk antwoord is dat hij als officier in dienst was van de Red Star Line en dat hijzelf of de Rederij het zeemanschap van het kunstenaarschap wilde scheiden !

(1) cf. De Plate, maart 1991, p. 100-101.

VEILING 1991

Op donderdag 30 januari 1992 gaat de jaarlijkse Veiling van De Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø ø

LIDGELD 1991

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring DE PLATE is voor 1991 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 ₣
Steunend lid :	500 ₣
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 ₣

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 25 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "GEBOUWEN MET TORENS UIT LA BELLE ÉPOQUE" gekozen.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

GRATIS FOTOFILM

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Tot einde voorraad !
Bij afwerking nieuwe
film min. 20 afgewerkte
foto's

p.v.b.a A. & Y. MONBALLIU

Noordzandstraat 72, BRUGGE

Tel. 050 - 33 73 12

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

P R O M O T I E   V E R K O O P

Te koop aan de balie van het Heemmuseum

Ostendiana III + IV + V aan 1.000 Fr

i.p.v. 1.650 Fr

Nu kopen - een enige gelegenheid !!!

Begravenissen
Crematies

NUYTTEN

Inzake rouw
gaat het om diskretie, takt
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon
Voor dit alles kan u bij Nuytten terecht
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
tegen sociale prijzen
Nuytten is uw steun in droevige dagen

Tel. 059/80 15 53 & 70 32 78
Torhoutsesteenweg 88
Fetit-Paris - Oostende

